

Tror Gud på ärkebiskopen?

| av Nils-Eric Sandberg

FRÅN 1968 GICK EN VÅG av marxism över universiteten. Även studenter på de teologiska fakulteterna greps av den nya frälsningsläran och ville bekämpa äganderätt och företagande, i tron att detta skulle underlätta vägen till himlen.

K G Hammar synes ha påverkats av denna strömning.

I likhet med de flesta av sina ämbetsbröder vill han gärna bidra med sin teologiska lärdom till den ekonomiska debatten.

I december 2000 intervjuades han i den socialdemokratiska tidskriften Arena. Han sade då, om världens tillstånd: "Särskilt när man inser att färden går rent åt helskotta..."

Det heter inte "rent åt helskotta" utan "rent åt helvete". Det bör en ärkebiskop veta.

Hans högvördighet beklagade att ekonomins internationalisering leder till att "lokala självförsörjningsekonomier är omöjliga att upprätthålla."

DETTA ÄR EN INTRESSANT synpunkt. Först ekonomiskt. Ärkebiskopen vill ha självförsörjande ekonomier. Men den självförsörjande ekonomin deltar inte i handel. Alltså kan den inte specialisera sig på vad den är bäst på. Vidare kan den inte heller välja ur världsekonomins stora utbud av varor och tjänster.

All ekonomisk historia visar att specialisering och handel är huvudkällor för välstånd.

Sedan teologiskt. Med vilket mandat uttalar sig ärkebiskopen?

Han utnämndes av regeringen, på den tid Svenska kyrkan var en statlig myndighet, vilket den varit sedan 1527. Men sedan 1.1.2000 är kyrkan ett eget samfund. Och ärkebiskopen har inte valts av samfundets medlemmar. Han sitter alltså i ett interregnum.

Men Hammar kanske menar sig ha den Högstes uppdrag att förklara vad Han anser om frihandel.

Intervjuarna i Arena var aktningvärt underdåniga och besvarade inte Hans Helighet med någon kritisk fråga. De citerade MUF:s aparoll "Jag älskar att äga". Och ärkebiskopen kommenterade:

"Jag finner detta djupt tragiskt. – Det är en total konfrontation med biblisk, kristen livsförståelse." Det är alltså djupt tragiskt att någon vill äga.

Ekonomihistorikerna har visat att äganderätten har varit den viktigaste institution bakom den ekonomiska tillväxt som gett det välstånd som bland annat

ärkebiskopen försörjs av. Calvin, Zwingli, Luther och Weber skulle haft en del att invända mot Hammars tes.

Hammar kan hänvisa till Lukas. Men: hela nya testamentet är skrivet i ett apokalyptiskt perspektiv: Jesus kommer snart tillbaka och hämtar hem sina troende, alltså är ägande och investeringar onödigt...

Undervisningen i bibelkunskap borde förbättras, åtminstone på de teologiska fakulteterna.

Det herdabrev ärkebiskopen skrivit tyder på att han är intresserad även av teologi.

HERDABREVET HETER "Samtal om Gud".

Det börjar med en distinktion mellan olika språkliga gudsbegrepp som är ovanlig för att komma från en teolog.

I en polemik med Descartes (1596-1650) kritiserar ärkebiskopen tron på förnuftet, och skriver att förnuftets tid varit den mest destruktiva. Slutsatsen måste bli att oförnuftets tid varit den mest konstruktiva.

Han beskriver också förnuftet som en form av fundamentalism. Han måste ha en problematisk relation till förnuftet som princip. Det kanske ingår i det höga ämbetet.

Den teologiska litteraturen har en rad skilda gudsbegrepp. Ett innebär att Gud är skaparen: han fanns, finns, före oss, utanför oss, en högre makt.

Ett annat begrepp är det existentiella, utvecklat av tre tyska teologer. Det säger att Gud finns inte utanför oss, utan bara inom oss – gudsföreställningen ingår i människans personlighet, det är en del av hennes sätt att tänka och känna.

Nå. Först skriver ärkebiskopen på sid 44–45 att människan inte kan tänkas utan Gud. Människan blir alltså en funktion av Gud – som blir Skaparen. Sedan, sid 48, skriver han att vi inte kan tänka oss Gud utan människan. Gud blir då en funktion av människan..

Ärkebiskopen hoppar här hage mellan två helt skilda gudsbegrepp.

Jag tvivlar inte alls på att ärkebiskopen tror på Gud. Frågan är bara vad Gud betyder. Och, sedan, om Gud i sin tur tror på ärkebiskopen.

Om detta vet jag inget.

Nils-Eric Sandberg (n_e_sandberg@hotmail.com) är författare och frilansskribent.

